

05. november 2021

UKA2021/7-2

2022-mut Aningaasanut Inatsisissatut siunnersuut

(Aningaasaqarnermut Nunamullu Namminermet Naalakkersuisoq)

Aningaasanut inatsisissatta aappassaaneerqarneranut Siumumiit imaattumik oqaaseqassaagut. Aningaasanut inatsimmut isumaqatigiinniarnert maannamut sulii ingerlapput oqaloqatigiinnerillu ingerlanneqarsimasut pillugit Aningaasaqarnermut Nunamullu Namminermet Naalakkersuisumut qujassuteqarnissaq pissusissamisoorpoq.

Aningaasanut inatsit inuiaat kalaallit aningaasatigut qanoq iluseqartumik inatsiseqartissallugit partiit akornatsinni isumaqatigiinniarnert pingajussaaneerinninnissatta tungaanut ingerlattussaavagut, Siumumiillu kissarpugut tamat oqartussaqaataanerat ataqqillugu naaperiaasinnaassuseqarnermik anersaaqarluni nammassineqarumaartoq.

Aningaasanut inatsisissaq maani inersuarmi siullermeerqarmat Siumumiit kissaatitut naaperiaassutigiumasavut uteqqissavakka tassaasut:

Utoqqartatsinnut atugassarititaasut aaqqiissuteqarfigineqartussatut qineqqusaarnermi tamatsinnit oqariartuuteqarfiusut partiilersorfiunngitsumik naammassinniffiussasut, tamattami kissaatigaarput utoqqartavut pitsaasumik atugassaqartinneqarlutik nunaminni utoqqaliffissaqartinneqassasut, Siumumiit tamanna naqissuseqqillugu oqaatigilarput nukissavut tamaasa atorlugit tamassumap piviusunngortinneqarnissaannut suleqataassagatta.

Kissaatigaarput sanngiinnerusortavut eqqarsaatigalugit, inuit innarluutillit atugaasa pitsanngorsaavigineqarnissaat – soorlu Tilioq annerusumik pitsaanerumillu aningaasaliiffigineratigut aaqqiisoqassasoq, aamma Aasianni Ado Lyng-p atuarfiata ullutsinnut naleqquttunngornissaanut nutarsarnissaanut suliat aallartissasut.

Ajoraluartumik nunaqqaterpassuavut ullumikkut pissatteruttorfissaminiittut annaasarpavut, inuiaqatigiittut annertuumik alianangaartumillu ajornartorsiuteqarpugut isiginngitsuusaaginnarsinnaanngisatsinnik, taamaattumik siumumiit kissaatigaarput ajornartorsiutit ataatsimoorluta suleqatigiinnitsigut kisitsisit alianartut ilorraap tungaanut saatikkiartornissaannut nukit katersorneqassasut. Tamatta pinngitsortaqaata inuunerup ilaanni ilatsinnit pakkutaarneqarnissaq pisariaqartittarparput, alianaqaarli nunaqqaterpassuavut pakkutaarneqarnissamik pisariaqartitsinerpaaffianni kisimiittutut misigitinneqarnerup tassunga killissuttarmatigit.

Nunatta kujataanut ernumassuteqarnerput annertusiartorpoq, ukiakkut ataatsimiinneq kiisa imaalivoq Qaqortumi mittarfissap qanoq ingerlariartinneqarnissaannik qaqitsisoqarani,

ernumassutivut piviusunngoraluttualersusutut isikkoqarput, matumuuna siullermeerinitsinni oqaatsivut uteqqissavagut Qaqortumi nunap immikkoortuani mittarfissaq taassumallu takissutsimigut allannguuteqartitsiviunngitsumik suliap aallartinneqarnissaa kissaatigigatsigu. Inatsisartut maani inersuarmi amerlanerussuteqartut inatsisissatut akuerisimasaat naammassineqartariaqarpoq. Nunatta kujataani qineqqusaarnermi neriorsuuterpassuarnik ingerlatsiviusimasup neriummik ikitsivigineqarnissaa utaqqisinneqaqqissinnaangilaq massakkuuvoq timalimmik iliuseqarnissat.

Ajoraluartumik paasinarsivoq nunatta kujataani kiffartuussinissamut isumaqatigiissut sumiiffiit ilaanni naammagintumik aaqqiivigineqarsimanngitsoq, matumuuna naqissuserumavarput inoqarfiit pineqartut sukkanerpaamik iluarsivigineqassasut, aamma taamaappoq nunatta kangiani Ittoqqortoormiuni innuttaasut angalaniarnikkut annertuumik pitsanngorsaavigineqartariaqartut.

Aammattaaq naligiinnerusumik ineriartornissaq oqaasiinaaqqunagu Siumumiit kissaatigaarput nunap immikkoortuini mittarfiit naannerusut pilersarusiornerat ingerlasariaqartoq isumaqaratta. Naalakkersuisut siuliisa suliaq ingerlassimasaat unitsinneqassanngitsoq kissaatigaarput.

Siumumiit upperiuannarparput aningaasaliinerit annertuut nunatta aningaasarsiorsinnaanerannut tungavissaqartutut isigisavut aningaasaliiffigisarlutigit, taamaammat Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusineq pisariaqarluinnarpoq aningaasaliiffigineratigut uppernassuseqalersissallugu. Nunatta aningaasarsiornikkut isaatsisivissai assigiinngisitaartumik aaqqissugaanikkut ilusilersorneqartariaqarput – Iluemoorsinnaangilarmi nunatta aningaasaqarnera aalisartunut tamaat nammatassaritissallugu.

Inoqarfiit attaveqatigiinneranni pilersorneqarneranni kiisalu inuussutissarsiutinik ingerlatsineranni pinngitsoorsinnaangilluinnakkatta ilagaat pitsaasunik umiarsualiveqarneq. Ajoraluartumik umiarsualiveqarnikkut sumiiffippassuit kinguussaaqqapput tamassumallu pitsaasumik pilertortumillu iliuseqarfigineqartariaqarnera aammaarluta matumuuna anngupparput.

Sanaartorneq / inissialiorneq sinnerissap sinneranut annertunerusumik sanaartortoqalernissaanut aqutissiuussinissat qanoq pilersaarteqarfigineqarnerasoq tusarusunnarpoq, piginneqatigiilluni inissialiornerne aningaasaliissutit qaffaavigineqassasut kissaatigaarput, aamma taamaappoq nunaqarfinni isorliunerusuni aningaasalersueriaaseq 95/5 atorlugu illulioriaatsip qangatut uterteqqinneqarnissaa kissaatigisatsinni pingaaruteqarluinnartutut ilaattikkatsigu, misilittakkat takutippaat sanaqateqaqqaarnermik piunasaqarneq pissutsinut piviusunut naleqqussarlugu aaqqiivigineqartariaqartoq, tamanna Naalakkersuisunit qanoq iluarsivigineqarnissaa pillugu ersarissumik saqqummiussisoqarnissaa kissaatigaarput.

Nunatsinni ilinniartitaanikkut inuusuttortavut oqaatsiminnik atuillutik ilinniartitaanikkut qaffakkiartorfissaqassasut kissaatigaarput, tamanna pissusissamisoorpoq (Inuit pisinnaatitaaffigaat). Inuusuttortattavut nunaminni tulluussimaarutaallutik tamarmik assigiimmik ineriartorfissaqassappata qulequtaq pingaaruteqaqisoq tamatta ikioqatigiinnitsigut angusaqarfigisariaqarparput, aamma taamaappoq Ilulissani ilinniarnertuunngorniarfimmik pilersitseniarluni siunnersuut ilatsinnit qaqqinneqarsimasoq, periarfissat pigisavut

nunarsuarmioqatigiillu issittumut saakkaluttuinnarnerat atorluarlugu nunat tamalaat peqataaffigisaannik ilinniartitaanikkut issittoq silallu allanngoriartorneranik tunngaveqartumik inerisaanissaq piffissaalluarpoq – taamaaliornikkut nunarpassuit silaannatta allanngoriartorneranik ukkataqartut peqataatillugit inerisaaneq aningaasalersuinerlu anguneqarsinnammat.

Siumumiit qulequttani arlalippassuannngortuni ernumassuteqarpugut, ernumassutigaarput maanna Naalackersuisooqatigiit Naalackersuisutut ivertinneqarneranniit ukiup affarujussua qaangiukkualuartoq tassa qinigaaffiup arfineq pingajorarterutaa qaangiutereersoq akisussaaffimmik tiguisimanertik sulii nalornissutigimmassuk – Qineqqusaarsimagaanni sorpassuarnillu neriorsuuteqarnikkut siuttussatut akisussaaffilerneqarneq inuiaat taasinermikkut tunissutigisimappassuk piffissaq atorneqartussaangilaq Naalackersuisut siuliisa ingerlatsisimanerannut tikkuartuinerlut atussallugu – Naamik akisussaaffimmik ullut tamaasa tiguisoqartariaqarpoq, tamanna inuiaat pisariaqartippaat. Taamaammat Siumumiit kissaatigaarput nunatta pisuussutai inuiannut iluaqutaatillugit periarfissat pigisavut matoornagit isumatusaartumik naaperiaasinnaassuseqarnikkut nunaqqatitsinnut iluaqutissanngortissallugit.

Nunatta Kangiani inuussutissarsiornikkut inerisaanissaq pisariaqavippoq, soorlu aamma Inatsisartunut ilaasortaqaatitta Siumumeersup sapaatip akunnerata aallartinnerani taamak qulequtaqartumik maani inersuarmi aaliangiiffigisassatut siunnersuuteqarnermigut tamannarpiaq kissaatigalugu oqariartuuteqartoq. Kissaatiginngilarput sumiiffinnut eqiterukkiartorneq qanoq iliuuseqarfiginagu isiginnaartuuffigiinnarneqassasoq, nunamik piginnittuuneq aamma sineriaap tamakkiisumik inoqartinneqarneranik tunngaveqarpoq tamannalu nukittorsarneqartuartaqarpoq.

Taamaammat inuqarfinni isorliunerusuni minnerunngitsumillu nunatta kangiani avannaanilu pisasseeriaatsit aaqqissuuteqqinneqartariaqartut Siumumiit isumaqarpugut. Pisasseeriaatsit nunap inuinit aammalu piniartut ilisimasaat aallaavigalugit naleqqunnerusunngorlugit aaqqinneqartariaqarmata.

Taamatutaaq sinerissap qanittuani qaleralinnut akitsuutip peerneqarnissaanik qineqqusaarutigineqartup qanoq iliuuseqarfigineqarnissaa ersarissumik paasisaqarfigerusupparput, sulii silaannarmi erfattutut ippoq. Qineqqusaarneq asuli oqaatsinik kusassakkanik salloqittaataannaasunik imeqartinneqarsimassanngippat tamanna ersarissaaffigineqarnissaa piumasaqaatigissallugu pissusissamisoorpoq.

Aalisarnikkut isuussutissarsiorneq nunatta nappatigaa, taamaattumillu ineriartortinnissaa naleqqussaaviguarnissaalu pisariaqarpoq. Siumumiillu isumaqarpugut aalisarnermut inatsit nutarterneqartariaqalivissoq, taamaasiornikkut pisassiissutit inunnut amerlanerusunut siaarnissaat iluaqutaanissaallu anguneqassammat.

Nunarput tassaassanngilaq nunat allat issuttumi katersugaasiviattut ilusilersugassaq, katersugaasivik kikkut tamarmik alutorsarlutik alakkarsinnaasaat, innuttai soriarsinnaanatik inuusaatsimikkut imminut pilliutigiaruaartut isiginnaartuuffigissallugit. Akerlianik allanit aningaasaqarnikkut naatsorsuuteqarnerup millisarneqarnissaa tassaavoq suliasarput - maannali

allanit isumalluuteqarnitta nukittorsarneqarnera suliarineqartoq isiginnaartuuffigaarput. Allaammi pisuussutitta ilaat sumiikkaluarpataluunniit atorumajunnaarlugit pinissarput siunnerfiulerpoq, takuarput aatsitassarsiorsinnaanermi apeqqutaajunnaarsinniarneqartoq suliniutit ataasiakkaarlugit misissussallugit, qanorlu isumatusaarnerpaalluta atorluarsinnaanerigut – apeqqutaanerulersimavoq partiit nikisitassaanngitsumik isumaasa ajugaatinneqarnissaat. Maqaasivakka meeraaninni taalliortut nunatta namminiilivinnissaanik anersaakkut kimittoqisunik uanga timinni ikkunneqarsimasunit oqaatsit anninneqartarsimasut: “ Ajugaallarumaarpugut – Sapinngitsorsuuvugut...”

Tulluussimaarutiguaannarpara nunatta annertuunut alloriarnissaminut sapiissuseqartunit inuunera toqqammavilerneqarsimammat, tulluussimaarutiguaannarpara parteeqarama alloriarfiit allanit nangiarfiusut alloriarfiginissaannut sapiissuseqangaarlutik alloriantarsimasut parteeqatigakkit, angutit arnat nunatta qaquguussagaluarnersoq namminiilivinnissaanut alloriarfiit tassunga qanillisaataasut tigusarsimammatigit. Namminersornerulerneq – EF-imiit anineq - Namminersorneq – Nukissiuutunik ataavartunik atuinissamik siunnerfeqarluni siunissaq mingutitsiffiunnginnerusoq allanillu isumalluuteqarfiunnginnerusoq siunnerfigalugit aningaasaliinerujussuit ullumikkut tulluussimaarutigisavut – Aamma taamak ippoq allat nangiarfianni Ilimmarfik piviusunngortinneqartariaqartoq sapiissuseqarnikkut aaliangiinerit eqqortut upperalugit attassisimaneq, ilisimassuseq qaammaasaqarnerlu pissaanerummat – Ilinniarnertuunngorniarfiit – Nunat tamalaat akornanni Mittarfissuit illoqarfippassuarnilu mittarfiit ilinniarfeqarpippassuillu inerisarneqarsimasut, ila taagugassat amerlagaluaqaat.

Taamak oqaaseqarluta qilanaarpugut aningaasanut inatsisissap pingajussaaneerneqarnissaata tungaanut suleqatigiinnerup ingerlaqqinnissaanut.

Vivian Motzfeldt, Siumut